

9.2.2026

Hyvinvointialueiden ohjausosasto

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2026 lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmä

Tausta ja valmisteluryhmän asettaminen

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021), jäljempänä *hyvinvointialuelaki*, 15 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän hyvinvointialuelain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Valtioneuvosto on tehnyt 8.5.2025 päätöksen hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2026. Päätöksen mukaan Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta vuodelle 2026.

Hyvinvointialuelain 15 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämistä varten kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytetyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue on jättänyt valtiovarainministeriölle hakemuksen lainanottovaltuuden muuttamisesta 29.12.2025.

Hyvinvointialuelain mukaan valtiovarainministeriö asettaa lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmistelua varten valmisteluryhmän, johon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö sekä asianomainen hyvinvointialue nimeävät edustajansa. Valmisteluryhmän tehtävänä on arvioida lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä, tarvittavan lainanottovaltuuden suuruutta sekä hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja. Arviointi perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.

Valtiovarainministeriö asetti 16.1.2026 Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmän. Valmisteluryhmän puheenjohtajana toimi finanssineuvos Antto Korhonen

valtiovarainministeriöstä ja jäsenenä olivat erityisasiantuntija Krista Björkroth sosiaali- ja terveysministeriöstä, erityisasiantuntija Laura Honkonen sisäministeriöstä ja hyvinvointialuejohtaja Mikko Komulainen Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelta, jonka varajäsenenä talousjohtaja Helinä Saarela. Valmisteluryhmässä kuultavana oli neuvotteleva virkamies Petri Tuominen valtiovarainministeriöstä.

Valmisteluryhmän toimikausi oli 16.1.2026 - 28.2.2026. Toimikauden aikana valmisteluryhmä kokoontui kolme kertaa.

Lainanottovaltuuden muuttamisen perustelut

Investoinnit

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen välttämättömiin investointeihin kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuollon rakennuksiin liittyvät investoinnit, yhteensä 2,255 miljoonan euron edestä. Kokonaisuuteen kuuluu muun muassa LVIS-tekniisiä parannuksia, hissien uusintaa, paloilmoitinjärjestelmän uusintaa, saneerauksia ja muutostöitä.

Välttämättömiä ICT-investointeja hyvinvointialueella on 1,7 miljoonan euron verran. Merkittävimpiä investointeja ovat potilastietojärjestelmän kehitysinvestoinnit (650 000 euroa) ja asiakastietojärjestelmän kehitysinvestoinnit (250 000 euroa). Lifecaren teknisen alustan käyttöönottoon varataan 225 000 euroa, potilastietojärjestelmään Teholle 150 000 euroa ja työajan leimausjärjestelmälle 150 000 euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon laite- ja kalustohankintoihin tarvitaan 903 500 euroa lainanottovaltuutta. Honkaharjun toimintakeskuksen hoitajakutsujärjestelmään tarvitaan 160 000 euroa. Muilta osin summa koostuu useista muutaman kymmenen tuhannen euron hankinnoista keskussairaalan sekä muiden sote-yksiköiden laitteistoon ja kalustukseen.

Pelastustoimen investointeihin tarvitaan yhteensä 1,03 miljoonaa euroa lainanottovaltuutta. Merkittävin investointi on säiliöautojen (vuosilta 1987 ja 1995), uusiminen, 370 000 euroa kappaleelta. Kokkolan paloaseman pakokaasunpoistojärjestelmään varataan 80 000 euroa.

Investointeja vastaavat sopimukset

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen välttämättömistä investointia vastaavista sopimuksista suurin on Spect+ct -hybridilaitte, johon sitouduttavaan sopimukseen varataan 1,2 miljoonaa euroa lainanottovaltuutta. Kyseessä on korvausinvestointi, jolla korvataan vuonna 2015 hankittu vastaava laite. Laitteen tekninen käyttöikä on noin 10 vuotta. Laite on välttämätön, jotta alueella voidaan jatkaa esimerkiksi syöpäpotilaiden tarvitsemia kuvantamistutkimuksia. Sairaalassa on yksi varsinainen ct-laite, ja spect+ct -hybridilaitetta käytetään myös ct-laitteen

varakoneena erilaisiin kuvantamisten tarpeisiin. Jos investointia lykättäisiin, vaara nykyisen laitteen rikkoutumiselle ja toiminnan keskeytykselle kasvaisi. Vanhan laitteen huollettavuus on heikko varaosien puutteen takia.

Laitte- ja kalustohankintojen osalta sopimuksia tehdään siten, että ensihoitoyksikköjä hankitaan kolme kappaletta (200 000 euroa kappaleelta) ja kotihoidon lääkeautomaatteihin tarvitaan 100 000 euroa. Sosiaali- ja terveydenhuollon leasingautoista (kotihoito ym.) hyvinvointialue tekee sopimuksia pääasiassa viiden vuoden vaihtosyklillä. Leasing-autoihin tarvitaan yhteensä 730 000 euroa lainanottovaltuutta (17 autoa). Lisäksi tarvitaan valtuutta pienempiin kone- ja laiteinvestointisopimuksiin.

Lisäksi investointeja vastaaviin sopimuksiin kuuluvat ICT-sopimukset yhteensä 750 000 euron arvosta. Ne koostuvat tietokoneista oheislaitteineen (500 000 euroa) ja palvelin ja tallennusjärjestelmistä (250 000 euroa).

Yhteenveto

Valmisteluryhmä toteaa, että toimitettujen tietojen perustella edellä esitetyt investoinnit ovat perusteltuja ja hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitetulla tavalla välttämättömiä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytetyjen palvelujen turvaamiseksi. Välttämättömien investointien ennakoitu rahallinen arvo perustuu hyvinvointialueen esittämään arvioon.

Valmisteluryhmällä ei ole edellytyksiä arvioida kaikkien yksittäisten investointien, laite- ja kalustohankintojen tai niitä vastaavien sopimusten välttämättömyyttä, minkä vuoksi lainanottovaltuuden muuttamiselle esitetään välttämättömyyden arviointiin ja investointien toteuttamisajankohtaan liittyvää ehtoa. Valmisteluryhmä katsoo, että hyvinvointialueen tulee arvioida ennen näiden investointien toteuttamista niiden välttämättömyyttä sekä ajoitusta.

Yhteenveto Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen investoinneista ja niistä vastaavista sopimuksesta on esitetty alla olevassa taulukossa.

	Investoinnin arvo 1000 euroa	
	Pysyvät vastaavat	Investointeja vastaavat sopimukset
Rakennukset		
Sosiaali- ja terveystoimi	2 255	
Pelastustoimi	80	
Laitte- ja kalustohankinnat		
Sosiaali- ja terveystoimi	904	4 105

Pelastustoimi	950	
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet		
Sosiaali- ja terveystoimi	1 673	750
Pelastustoimi		
Yhteensä	5 862	4855
Investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset yhteensä	10 717	

Tarvittavan lainanottovaltuuden suuruus

Valmisteluryhmä esittää, että Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuus vuodelle 2026 olisi 10 717 000 euroa. Lainanottovaltuudella rahoitettaisiin investointeja vastaavia sopimuksia 4 855 000 euroa, jolloin tarvittavaksi pitkäaikaisen lainan määräksi muodostuisi 5 862 000 euroa.

Lainanottovaltuuden muuttaminen johtaa hyvinvointialueen lainanhoitokykyä suurempaan lainamäärään. Tämän vuoksi valmisteluryhmä esittää lainanottovaltuuden muuttamiselle ehtoja, jotka varmistavat hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn pidemmällä aikavälillä.

Hyvinvointialueelle asetettavat ehdot

Valmisteluryhmä esittää, että lainanottovaltuuden muuttamiselle asetetaan seuraavat ehdot:

- Lainanottovaltuutta on mahdollista käyttää ainoastaan valmisteluryhmän käsittelemiin investointeihin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin, jotka ovat hyvinvointialueissa tarkoitettuna tavalla välttämättömiä Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytetyjen palvelujen turvaamiseksi. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen tulee varmistaa ennen ao. investointien ja investointeja vastaavien sopimusten toteuttamista niiden laissa edellytetty välttämättömyys sekä se, että investointitarvetta ei voida kattaa muulla tavoin kuten pitkäaikaisen lainan sijaan rahavaroilla, avustuksilla, hankerahoituksella tai muulla rahoituksella.
- Hyvinvointialue laatii ja toimittaa valtiovarainministeriölle hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisen toimielimen hyväksymän suunnitelman tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteistä, jotka varmistavat hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn pitkälläkin aikavälillä ja turvaavat lakisääteiset palvelut. Suunnitelman tulee sisältää vuosittaiset

rahamääräiset lainanhoitokykyä kuvaavat tavoitteet, joiden toteutumista on mahdollista seurata.

- Suunnitelma tulee toimittaa valtiovarainministeriölle 6.3.2026 mennessä. Valtiovarainministeriö voi hylätä suunnitelman tai edellyttää sen täydentämistä, jos on todennäköistä, että se ei ole riittävä lainanhoitokyvyn varmistamiseksi. Ilmoitus suunnitelman hylkäämisestä tai tarpeesta täydentää suunnitelmaa tulee antaa hyvinvointialueelle 15.3.2026 mennessä. Hyvinvointialue voi täydentää suunnitelmaa valtiovarainministeriön käsittelyn perusteella 15.4.2026 mennessä. Valtiovarainministeriö voi pyytää hyvinvointialuetta raportoimaan suunnitelman toteutumisesta puolivuositain.

Muita näkökulmia

Hyvinvointialueen lainanottovaltuuden ehtona päivittämän talouden tasapainottamissuunnitelman tulee sisältää tuloslaskelma, tiedot investoinneista ja rahoituslaskelma ainakin vuosilta 2026–2029 laskentaperusteineen (oletus vuotuisesta palvelutarpeen kasvusta, oletus yleisestä hintojen noususta). Suunnitelmasta tulee käydä ilmi alueen tavoittelema vuotuinen sopeutuksen määrä.

Hyvinvointialueen tulee toimittaa päivitetty investointisuunnitelma sosiaali- ja terveysministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:n mukaisesti hyväksyttäväksi.

Hyvinvointialueesta annetun lain 123 §:n mukaan valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos hyvinvointialueen lainanottovaltuutta muutetaan.

Hyvinvointialueesta annetun lain 115 §:n mukaan hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Helsingissä 9.2.2026

Antto Korhonen

Krista Björkroth

Laura Honkonen

Mikko Komulainen